

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการศึกษาสถานการณ์ด้านสิทธิและสถานะบุคคลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมุ่งหมายที่จะรวบรวมสถานการณ์และสภาพปัญหาของผู้ประสบปัญหาด้านสิทธิและสถานะบุคคลของชาวลาออพยพที่เข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารวบรวมสถานการณ์และประเด็นปัญหาด้านสิทธิและสถานะบุคคลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งประเด็นการทำงาน สภาพชีวิตความเป็นอยู่ และลักษณะปัญหาต่างๆ ที่เผชิญ รวมทั้งเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกันของผู้ประสบปัญหาด้านสิทธิและสถานะบุคคลและผู้ที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอแนวทางในการจัดการปัญหาด้านสิทธิและสถานะบุคคลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

การศึกษา พบว่า ผู้ประสบปัญหาด้านสิทธิและสถานะบุคคลในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประกอบด้วย 2 กลุ่มใหญ่ คือ (1) ผู้ที่อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย ได้แก่ ผู้อพยพหนีภัยความตายซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน สปป.ลาว ผู้ที่เข้ามาแต่งงานกับคนสัญชาติไทย ผู้ที่อพยพเข้ามาแสวงหาโอกาสในการทำงาน รวมถึงผู้ที่อพยพเข้ามาเพื่อรับการรักษาพยาบาลที่ทันสมัยกว่า และ (2) ผู้ที่เกิดในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่เป็นลูกหลานของผู้อพยพหนีภัยความตาย หรืออาจเป็นลูกหลานของคนสัญชาติไทยที่ไม่ได้จดทะเบียนการเกิด กระทั่งกลายเป็นผู้ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร นอกจากนี้ยังพบมีคนไทยไร้รากเหง้า หรือบุคคลที่ไม่ปรากฏบุพการีหรือบุพการีทอดทิ้งตั้งแต่เยาว์วัย โดยที่คนเหล่านี้ทั้งหมดต่างแสดงออกถึงความต้องการได้รับการยอมรับหรือรับรองสิทธิให้อาศัยอยู่ในประเทศไทย พร้อมกับสามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ ที่จำเป็น เช่น หลักประกันสุขภาพ การเดินทาง การทำงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางด้านสิทธิมนุษยชนร่วมกันของผู้ประสบปัญหาด้านสิทธิและสถานะ ด้วยการจัดเวทีเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้ประสบปัญหากับนักวิจัย และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้น้อยผู้ประสบปัญหาหลายคนสามารถเข้าใจและตระหนักถึงสิทธิที่ตนพึงได้ในฐานะมนุษย์คนหนึ่งบนโลก

ในส่วนขอเสนอแนะ การศึกษาครั้งนี้เสนอให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นแกนกลางในการพัฒนากระบวนการเสริมสร้างและสนับสนุนให้เกิดคนทำงานด้านสิทธิและสถานะ

บุคคลที่เข้าใจในกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น เพื่อให้คนเหล่านี้สามารถเผยแพร่ข้อมูลต่างๆ ที่จะช่วยบรรเทาปัญหาด้านสถานะบุคคลในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พร้อมกับสนับสนุนการจัดตั้ง “ศูนย์ให้คำปรึกษาและให้ข้อมูลด้านสิทธิและสถานะบุคคลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ” นอกจากนี้แล้วคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติควรเป็นหน่วยงานในการบูรณาการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสถานะบุคคล ทั้งกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย และสภาความมั่นคงแห่งชาติ ในการเร่งผลักดันยุทธศาสตร์ต่างๆ ในการแก้ไขปัญหาสิทธิและสถานะบุคคลที่อยู่ในประเทศไทย โดยร่วมมือกับภาควิชาการ องค์กรพัฒนาเอกชน และภาคท้องถิ่นในระดับพื้นที่